

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

УХВАЛА

Заява № 64953/14
Леонід Юрійович ХОЛОДОВ
проти України

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою
23 серпня 2016 року у складі:

Ангеліка Ньюсбергер, *Голова*,
Ганна Юдківська,
Ханлар Хаджиев,
Андре Потоцькі,
Фаріс Вехадович,
Йонко Грозев,
Карло Ранзоні, *судді*,
та Мілан Блажко, Заступник секретаря Секції,
Розглянувши зазначену заяву, подану 16 вересня 2014 року,
Після обговорення, вирішує таке:

ФАКТИ

1. Заявник, Леонід Юрійович Холодов, є громадянином України,
1964 року народження, який проживає у Харкові.

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі
Координатор проектів в Україні

Global Affairs
Canada

Affaires mondiales
Canada

Український інститут
з прав людини
Ukrainian Institute
for Human Rights

*Переклад здійснено в межах проекту «Гарантування дотримання
прав людини при здійсненні правосуддя» Координатора проектів ОБСЄ
в Україні за підтримки Міністерства міжнародних справ Канади та
громадської організації «Український інститут з прав людини»*

А. Обставини справи

2. Факти в справі, представлені заявником, можуть бути узагальненні таким чином.

3. Заявник був учасником ліквідації наслідків аварії внаслідок Чорнобильської катастрофи та має спеціальний статус «ліквідатор першої категорії». Він є інвалідом другої групи в результаті участі у ліквідації наслідків аварії. В 2012 році комісія медичних експертів дійшла висновку, що заявник втратив 80 відсотків працездатності.

4. Заявник страждає від численних захворювань суглобів. Йому був поставлений діагноз поліартикулярний ревматоїдний артрит суглобів ніг; артрит лівого колінного суглоба та правого щиколоткового суглоба; ревматоїдний артрит правого ліктьового суглоба.

5. Заявник є практикуючим юристом. Він має двох дочок, народжених в 2008 році. Враховуючи його стан, заявник може тільки ходити пішки на короткі відстані та ледь рухатися в період загострення. Заявник інтенсивно використовує свою машину для персональних, сімейних та професійних потреб. Він має водійське посвідчення з 1986 року.

6. 27 грудня 2013 року заявник спричинив дорожньо-транспортну пригоду внаслідок його необережного водіння, що призвело до того, що його машина вдарила іншу. Обидві машини були пошкоджені, а машина заявника в декількох місцях, включаючи рульовий механізм. Заявник визнав свою провину.

7. 18 лютого 2014 року Держинський районний суд міста Харкова визнав заявника винним у порушенні правил дорожнього руху, що призвело до ушкодження транспортних засобів. При визначенні покарання суд взяв до уваги природу порушення та вирішив на один рік позбавити заявника права керування транспортним засобом.

8. Заявник подав апеляцію, обґрунтовуючи її тим, що позбавлення його права керування було надмірно суворим покаранням в цій справі. Він просив обрати покарання у вигляді штрафу. Заявник зазначав, що з огляду на його захворювання машина є незамінною для його професійної діяльності і заборона водити машину в підсумку погіршить його фінансові позиції та можливість підтримувати родину. Більше того, він щоденно використовував машину для особистих та сімейних потреб. Заявник стверджував, що він має водійське посвідчення з 1986 року і що він не скоював жодних інших адміністративних правопорушень. Він просив Апеляційний суд Харківської області (далі – Апеляційний суд) взяти до уваги той факт, що він визнав свою провину в аварії та що його машина була більше пошкоджена.

9. В остаточному рішенні від 19 березня 2014 року Апеляційний суд змінив покарання та зменшив строк позбавлення права керування

до 9 місяців. В своєму обґрунтуванні Апеляційний суд, по-перше, вказав, що не було доказів того, що інвалідність заявника була єдиною причиною для використання автомобіля. Також автомобіль не був єдиним джерелом його доходів, оскільки заявник мав право на адвокатську діяльність. Далі Апеляційний суд взяв до уваги те, що заявник мав інвалідність та брав участь в ліквідації Чорнобильської аварії. Суд також взяв до уваги, що заявник визнав свою провину, але не висловив каяття. Крім того, заявник не відшкодував шкоду іншій стороні.

В. Відповідне національне законодавство

10. Стаття 124 Кодексу України про адміністративні правопорушення 1984 року передбачає адміністративне покарання за порушення правил дорожнього руху, яке спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна. Вона передбачає штраф або позбавлення права керування транспортними засобами на строк від шести місяців до одного року як покарання за таке порушення.

СКАРГИ

11. Заявник скаржився, що він був підданий покаранню, яке не відповідає статті 3 Конвенції, оскільки його право на керування автомобілем було зупинено.

12. Він скаржився за параграфом 1 статті 6 Конвенції, оскільки суди не були безсторонніми та некоректно застосували закон.

ПРАВО

А. Статті 3 та 8 Конвенції

13. Заявник стверджував, що покарання, застосоване до нього, було непропорційним. Він наполягав, що з огляду на його захворювання та необхідність використання автомобіля щоденно призупинення його водійського посвідчення унеможливить належне виконання його професійних обов'язків як адвоката та забезпечення себе та його

родини. Заявник заявляв, що такі міри становили покарання, заборонене статтею 3 Конвенції.

14. Враховуючи характер і суть скарги заявника, Суд вважає необхідним розглянути її за статтею 3 та 8 Конвенції.

15. Відповідні положення Конвенції передбачають таке:

Стаття 3

“Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.”

Стаття 8

“1. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції.

2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.”

1. Стосовно скарг щодо статті 3 Конвенції

16. Суд повторює, що для того, щоб покарання було таким, «що принижує людську гідність» та порушує статтю 3 Конвенції, приниження або пов'язана з ним приниження мають досягнути певного рівня суворості та мають в будь-якому випадку бути поза межами звичайного елементу приниження, притаманному будь-якому покаранню. Дійсно, стаття 3, чітко забороняючи «нелюдське» та «таке, що принижує людську гідність» покарання, має на увазі, що є різниця між таким покаранням і покаранням в загальному розумінні (див. *Costello-Roberts проти Сполученого Королівства*, 25 березня 1993, § 30, Серія А № 247-С). Оцінка такого мінімального рівня суворості залежить від всіх обставин справи, зокрема, від тривалості поводження, його фізичних або психологічних наслідків та, в деяких справах, від статі, віку та стану здоров'я жертви. Додаткові фактори включають мету, з якою недозволене поводження було застосовано, в поєднанні з наміром або мотивацією його застосувати, хоча відсутність наміру або мотивації принижувати чи зневажати жертву не може бути вирішальним правилом для констатації порушення статті 3 (див. *Vouyid проти Бельгії* [БП], № 23380/09, § 86, ECHR 2015, з подальшими посиланнями).

17. Суд повторює, що в попередніх справах поставало питання, чи припинення права практикувати медицину як дисциплінарний захід та, що є більш застосовним в цій справі, чи припинення права керування автомобілем, суперечить статті 3 Конвенції (див., відповідно, *Albert and Le Compte проти Бельгії*, 10 лютого 1983, §§21-23, Series A № 58, та *Incal проти Туреччини*, № 22678/93, Ухвала Комісії від 16 жовтня

1995, неоголошена). В обох справах Суд дійшов висновку, що заходи не досягли того рівня суворості, який передбачений статтею 3.

18. У цій справі заявник наполягав, що він страждає від чисельних захворювань суглобів, може пересуватись пішки тільки на невелику відстань і що позбавлення його права керування було серйозним втручанням в його щоденне життя, в якому він використовував свій автомобіль на постійній основі.

19. Суд вважає, що позбавлення права керування в обставинах цієї справи не може розглядатись як посягання на людську гідність заявника та є в принципі далеким від того мінімуму, що передбачений статтею 3 Конвенції. Навіть якщо заявник зазнаватиме певних незручностей в зв'язку із необхідністю змінити свій стиль життя та буде змушений зіштовхнутись із складнощами при подорожах, Суд вважає, що необхідність змінити щоденне життя вказаним чином не становитиме той ефект, який досяг би мінімального рівня суворості, забороненого статтею 3 Конвенції. Більше того, немає доказів того, що заходи, застосовані до заявника, мали на меті принизити його або образити, а не покарати за порушення правил дорожнього руху. З огляду на вказане, позбавлення його права керувати транспортним засобом не може розглядатись як нелюдське або таке, що принижує людську гідність, покарання в розумінні статті 3 Конвенції.

2. Стосовно дотримання статті 8 Конвенції

(а) Чи відбулось втручання

20. Як випливає із пояснень заявника, з огляду на захворювання суглобів, які призводять до болі при пересуванні на довгі дистанції, він інтенсивно використовував свій автомобіль для своїх приватних, професійних та сімейних потреб. Відповідно, заборона водити автомобіль дев'ять місяців мало наслідки для щоденного життя заявника. В цьому сенсі може бути визнано, що таке покарання становить втручання в право заявника на повагу до його приватного та сімейного життя.

(б) Законність та легітимна мета

21. Втручання ґрунтувалось на статті 124 Кодексу про адміністративні правопорушення 1984 року і заявник не оскаржував застосування цього положення національного законодавства. Суд доходить висновку, що втручання було «згідно із законом» в розумінні статті 8 Конвенції. Він також погоджується, що покарання переслідувало легітимні цілі, передбачені другим пунктом цієї статті, зокрема, [в інтересах] “громадської безпеки” та “запобігання злочинам”. Залишається лише питання, чи було втручання «необхідним у демократичному суспільстві».

(с) “Необхідність в демократичному суспільстві”

(i) Загальні принципи

22. При визначенні того, чи був оскаржуваний захід «необхідним у демократичному суспільстві», Суд має розглянути в світлі справи в цілому, чи були аргументи, надані для його виправдання, відповідними та достатніми для цілей п. 2 статті 8 Конвенції. Хоча стаття 8 Конвенції не містить визначених процедурних вимог, процес прийняття рішення щодо заходів, що призвели до втручання, має бути справедливим та таким, що забезпечує належну повагу до інтересів, які захищаються статтею 8 Конвенції (див. *T.P. and K.M. проти Сполученого Королівства* [ВП], № 28945/95, §§ 70 and 72, ECHR 2001-V (витяги)).

23. Національні органи мають перевагу у вигляді прямих контактів зі всіма зацікавленими особами. Відповідно, завданням Суду є не підміняти собою національні органи влади при виконанні ними їх повноважень, але скоріше розглянути в світлі Конвенції рішення, прийняті цими органами влади в результаті виконання ними їх повноважень з оцінки (див. *Elsholz проти Німеччини* [ВП], № 25735/94, § 48, ECHR 2000-VIII). Межі розсуду компетентних національних органів мають змінюватись в залежності від характеру справи і важливості інтересів, що розглядаються (див. *Sommerfeld проти Німеччини* [ВП], № 31871/96, § 63, ECHR 2003-VIII (витяги)). По-друге, межі розсуду держави залежать від якості процесу прийняття рішення. Іншими словами, якщо процедура мала серйозні недоліки, висновки національних органів є більш відкритими для критики (див. *Sýkora проти Чехії*, № 23419/07, § 102, 22 листопада 2012, and *Ivinović проти Хорватії*, № 13006/13, § 36, 18 вересня 2014, з подальшими посиланнями).

(ii) Застосування цих принципів до цієї справи

24. Суд зауважує, що заявник спричинив дорожньо-транспортну пригоду, коли він був за кермом автомобіля, яка спричинила шкоду і його власному автомобілю, і автомобілю іншого водія. Він не відмовлявся від відповідальності за аварію і не оскаржував висновки національних судів по суті справи. Його незгода стосувалась покарання, яке, з його точки зору, було надмірним.

25. Суд відзначає, що питання належного покарання частіше за все знаходяться поза сферою Конвенції (див. *Müller проти Австрії*, №12555/03, § 28, 5 жовтня 2006). В оцінці пропорційності покарання, яке було обрано, Суд погоджується, перш за все, що зупинення права керувати може бути адекватним заходом по відношенню до порушення, що вчинив заявник. Цей захід був здатний досягнути

легітимної мети, визначеної вище, більш точно, забезпечити безпечність дорожнього руху та попередити дорожні пригоди.

26. По-друге, немає підстав стверджувати, що зупинення права керувати було суворим без необхідності або надмірним заходом для досягнення цих цілей. В цьому контексті національні суди провели аналіз необхідності такого покарання та зважили відповідні публічні та приватні інтереси. Зокрема, суд першої інстанції позбавив заявника права керувати, виходячи з характеру порушення. Його висновки були підтримані Апеляційним судом, який однак вирішив за можливе скоротити строк заборони керувати автомобілем з одного року до дев'яти місяців.

27. Що стосується аргументів заявника, що він не міг пересуватись на довгі дистанції та потребував автомобіль для виконання його професійних обов'язків та задоволення його щоденних приватних та сімейних потреб, Суд зауважує, що Апеляційний суд виходив з того, що на відміну від інших типів та ступенів інвалідності, захворювання заявника як таке не перешкоджає накладенню заборони керувати автомобілем. Цей висновок було зроблено на підставі оцінки наданих матеріалів, включаючи медичні висновки. Більше того, з точки зору Апеляційного суду, автомобіль не був єдиним джерелом доходу для заявника з огляду на те, що він був юристом за професією. Крім того, питання інвалідності було більш уважно розглянуто при скороченні строку накладеної заборони керувати автомобілем. Фактично при скороченні строку заборони Апеляційний суд взяв до уваги різні фактори: інвалідність заявника, його участь в ліквідації наслідків аварії в Чорнобилі, його визнання вини, його ставлення до аварії і наслідків, спричинених нею.

28. Нарешті, Суд не знаходить жодної процесуальної несправедливості, яка б могла поставити під сумнів процес прийняття рішення відносно визначення покарання. Заявнику було надано достатні можливості представити його позицію і він не був позбавлений можливості надавати докази, включаючи медичні, на підтвердження своєї позиції. Немає також підтвердження і будь-яких інших процедурних порушень, включаючи гарантії незалежності та безсторонності національного суду.

29. Враховуючи обсяг та допустимі межі оцінки у цій справі справи, Суд не вбачає будь-якої очевидної помилки, допущеної національними судами, при оцінці обставин, які були визначальними при обранні покарання та його пропорційності. Суд вважає, що національні суди навели «відповідні та достатні аргументи», вирішуючи питання встановлення оскаржуваного заходу на визначену тривалість.

3. Висновки

30. В світлі вищенаведеного аналізу, скарга не порушує жодного питання за статтями 3 та 8 Конвенції. Це означає, що ця частина заяви є явно необґрунтованою та має бути відхилена відповідно до пунктів 3(a) та 4 статті 35 Конвенції.

В. Пункт 1 статті 6 Конвенції

31. Заявник далі скаржився за п. 1 статті 6 Конвенції на те, що суди в його справі не були безсторонні і що вони не застосували закон належним чином.

32. Суд проаналізував ці скарги та дійшов висновку, що в світлі всіх матеріалів, які знаходяться в його розпорядженні, і в тій мірі, в якій питання знаходяться в його компетенції, вони не виявляють ознак порушення прав і свобод, передбачених Конвенцією чи протоколами до неї. Відповідно, Суд відхиляє ці скарги як абсолютно необґрунтовані відповідно до пп. 3 (a) та 4 статті 35 Конвенції.

Враховуючи наведене, Суд одноголосно

Визнає заяву неприйнятною.

Складено англійською мовою та повідомлено письмово 15 вересня 2016 року.

Мілан Блажко
Заступник Секретаря

Авнгеліка Ньюсбергер
Голова